

1568438

Р. В. Павелків, Є. М. Харченко

ГЕРОНТОПСИХОЛОГІЯ: МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАРІННЯ

У навчальному посібнику представлені навчальні матеріали до курсів «Геронтопсихологія», «Вікова психологія», «Соціальна робота та соціальна політика», «Юридична психологія» для студентів психолого-педагогічних, медичних, юридичних факультетів.

В ньому висвітлюються біологічні, медичні, психофізіологічні, соціально-культурологічні аспекти старіння і старості. В навчальному посібнику проаналізовано різноманітні методологічні та методичні підходи до соціально-психологічної роботи з людьми похилого віку. Підібрано пакет спеціальних психодіагностичних та психокорекційних методик з урахуванням особливостей та закономірностей геронтогенезу.

Навчальний посібник розрахований на широке коло студентів, науковців, практичних та юридичних психологів, соціальних педагогів, соціальних та медичних працівників.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
Розділ 1. GERONТОПСИХОЛОГІЯ ЯК ГАЛУЗЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ: ІСТОРІЯ ПИТАННЯ, ОСНОВНІ ТЕОРІЇ ТА ПІДХОДИ	
1.1. Від соціальної геронтології до геронтопсихології: історія питання, сучасні тенденції, перспективи	10
1.2. Феномен старості: міждисциплінарний підхід	33
1.3. Методологія і принципи геронтопсихологічних досліджень	44
1.4. Медико-біологічні аспекти старіння і старості	50
1.5. Психогенетичні дослідження старіння і старості	62
1.6. Акмеологія старості	68
Розділ 2. ПСИХОЛОГІЯ ПОХИЛОГО ВІКУ: АДАПТИВНІ ТА КОМПЕНСАТОРНІ МЕХАНІЗМИ	
2.1. Особливості психічного розвитку людей у пізньому віці	77
2.2. Психічні новоутворення в пізньому віці. Самооцінка і старіння	94
2.3. Інтелектуальний розвиток людей у пізньому віці: нейропсихологічні основи	110
2.4. Інтелектуальна сфера людей похилого віку: диференційний підхід до психологічної діагностики	117
2.5. Психічні розлади в осіб похилого та старечого віку	122

Розділ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

- 3.1. Методологія психологічної допомоги саодиноким людям похилого віку 135
- 3.2. Місце і роль психолога в системі соціального обслуговування літніх людея 140
- 3.3. Організація психолого-акмеологічної допомоги людям похилого віку 147
- 3.4. Психологічне консультування людея похилого віку 154
- 3.5. Культурологічний аспект у соціально-психологічній роботі з людями похилого віку 159
- 3.6. Групи «Тяжкої втрати» в роботі з літніми пацієнтами 163

Розділ 4. ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ГЕРОНТОПСИХОЛОГІЇ

- 4.1. Горе, тяжкість втрати і траур у літньому віці 174
- 4.2. Жорстоке поведження з літніми людями: причини, вирішення проблеми 189
- 4.3. Рекомендації щодо догляду за людями похилого віку, які страждають маренням і галюцинаціями 208
- 4.4. Рекомендації щодо догляду за людями похилого віку з девіантною, суїцидальною і залежною поведінкою 220
- 4.5. Соціально-психологічна характеристика віктимізації та криміналізації осіб похилого віку 232

Розділ 5. ПСИХОДІАГНОСТИКА В РОБОТІ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

- 5.1. Співвідношення психологічного і календарного віку людини як фактора психічного здоров'я (Л. І. Августова) 242
- 5.2. Оцінка рівня задоволеності якістю життя (Н. Є. Водоп'янова) 245

5.3. Визначення адаптаційного потенціалу (Д. М. Давиденко)	252
5.4. Оцінка фізичної працездатності за допомогою Гарвардського степ-тесту (Д. М. Давиденко)	253
5.5. Самооцінка стану здоров'я (В. П. Войтенко)	255
5.6. Самооцінка психічного здоров'я	257
5.7. Опитувальник втрат і здобутків (ОВЗ) (Н. Є. Водоп'янова, М. В. Штейн)	259
5.8. Клінічний опитувальник для виявлення та оцінки невротичних станів (К. К. Яхін, Д. М. Менделевич)	263
5.9. Опитувальник невротичних розладів (ОНР – BVNK-300) (Н. D. Hansgen, адаптація Г. Х. Бакірової)	270
5.10. Особистісна шкала виявлення тривоги (Дж. Тейлор, адаптація Т. А. Немчинова)	292
5.11. Особистісний опитувальник Бехтерівського інституту (ООБІ)	295
5.12. П'ятифакторний особистісний опитувальник Р. МакКрає – П. Коста («Велика п'ятірка»)	310
5.13. Методика «Коректурна таблиця»	325
5.14. Методика діагностики рівня суб'єктивного відчуття самотності Д. Рассела і М. Фергюсона	331
5.15. Методика оцінки якості життя «SF-36 HEALTH STATUS SURVEY»	333
5.16. Вісбаденський опитувальник до метода позитивної психотерапії та сімейної психотерапії (WIPPF). (Методика запропонована Н. Пезешкіаном за співпраці Х. Дайденабаха)	338
5.17. Діагностика рівня алекситимії (Торонтська алекситимічна шкала)	360
5.18. Симптоматичний опитувальник (Е. Александрович)	363

**Розділ 6. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА
МАТЕРІАЛАМИ КОРЕКЦІЙНИХ ТА
РОЗВИВАЮЧИХ ПРОГРАМ**

- 6.1. Програма розвитку впевненості у собі 372
- 6.2. Методика зняття втоми (С. М. Шингаєв) 373
- 6.3. Програма психічної саморегуляції як невід’ємний
компонент здорової особистості (С. М. Шингаєв) 378

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОЇ
ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ 396**

ГЛОСАРІЙ 406

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 453